

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Izgradnja financijskog ekosustava za socijalna poduzeća”

(razmatračko mišljenje)

(2016/C 013/23)

Izvjestiteljice: Ariane RODERT i Marie ZVOLSKÁ

U pismu od 28. travnja 2015. i u skladu s člankom 304. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije, Nicolas Schmit, ministar rada, zapošljavanja te socijalne i solidarne ekonomije, u ime luksemburškog predsjedništva zamolio je Odbor da izradi razmatračko mišljenje o temi

„Izgradnja financijskog ekosustava za socijalna poduzeća”

(razmatračko mišljenje).

Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju, zadužena za pripremu rada Odbora o toj temi, Mišljenje je usvojila 8. rujna 2015.

Europski gospodarski i socijalni odbor Mišljenje je usvojio na svom 510. plenarnom zasjedanju održanom 16. i 17. rujna 2015. (sjednica od 16. rujna), sa 204 glasa za, 2 protiv i 4 suzdržana.

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja činjenicu da luksemburško predsjedništvo EU-a daje prioritet socijalnoj ekonomiji, a posebno to što se fokusira na stvaranje prilagođenog financijskog ekosustava.

1.2. EGSO poziva Europsku komisiju da nastavi podržavati program za socijalnu ekonomiju te osiguravati kontinuirani i poticajni okvir politika za njezin razvoj. To bi se trebalo ostvariti uz pomoć obnove programa Inicijative za socijalno poduzetništvo (SBI), uključujući uspostavu potrebnog prilagođenog financijskog ekosustava.

1.3. EGSO ističe da se pristup financiranju treba smatrati jednom od komponenata potpunog ekosustava potrebnog za rast i razvoj poduzeća socijalne ekonomije.

1.4. Idealni financijski ekosustav za ta poduzeća uključivao bi: višedionički pristup te rješenja za hibridni i dugoročni kapital sa sustavima jamstva koje obično pružaju institucije socijalnog financiranja koje dijele vrijednosti socijalne ekonomije.

1.5. Europska komisija trebala bi podržati stvaranje novih instrumenata, osigurati da financijska regulacija omogućava razvoj, poticati istraživanja o dodatnoj društvenoj vrijednosti ulaganja u poduzeća socijalne ekonomije te zatražiti stručnu ocjenu država članica o tom pitanju.

1.6. EGSO pozdravlja to što se socijalna ekonomija navodi kao investicijski prioritet u sadašnjem Planu ulaganja za Europu ⁽¹⁾ te poziva Europsku komisiju da u potpunosti provede tu odredbu.

⁽¹⁾ Uvodna izjava 17. i članak 9.2.

1.7. Europska komisija trebala bi utvrditi može li (i na koji način) ulaganje s društvenim učinkom biti sastavni dio financijskog ekosustava unutar kojeg djeluju poduzeća socijalne ekonomije te pospješuju li doista relevantne politike njihov razvoj.

1.8. EU također mora priznati status poduzeća socijalne ekonomije osiguravanjem poticaja u sklopu Uredbe o kapitalnim zahtjevima ⁽²⁾. Bankovno pozajmljivanje poduzetima socijalne ekonomije time bi ostvarilo bitnu korist, bez ikakvog utjecaja na javne financije.

1.9. Financijsku potporu na razini EU-a treba potkrijepiti mjerama Europske komisije, koja bi vladama i ključnim dionicima osigurala vodstvo, obuku i izgradnju kapaciteta.

1.10. Države članice trebale bi nastupiti kao suinvestitori i podržati osnivanje etičkih fondova, fondova za socijalne inovacije i fondova socijalnog poduzetničkog kapitala te osmisliti sustave javnog jamstva. Nadalje, države članice trebale bi također razmotriti mogućnosti povrata poreza na dohodak (pojedinaца i poduzeća), kao i drugih oblika poreznih poticaja za štedišе i ulagače, kako bi se povećao interes za ulaganje u poduzeća socijalne ekonomije.

1.11. Poduzeća socijalne ekonomije moraju sama preuzeti inicijativu u razvijanju instrumenata poput kapitalizacije vlastitim kapitalom, skupnog financiranja i sudjelovanja u partnerstvima za socijalno financiranje, prikupljajući pritom vlastite resurse i uspostavljajući partnerstva.

1.12. Međutim, da bi u potpunosti oslobodili potencijal poduzeća socijalne ekonomije, sve države članice moraju razviti i primijeniti nacionalne akcijske planove za socijalnu ekonomiju koji će uključivati široku lepezu dionika, uključujući i predstavnike civilnog društva.

2. Uvod i kontekst

2.1. EGSO **pozdravlja** to što Luksemburg tijekom svog predsjedanja Vijećem EU-a daje prioritet socijalnoj ekonomiji te prepoznaje doprinos socijalnog poduzetništva zapošljavanju, socijalnoj pravdi i održivom razvoju.

2.2. EGSO je zadovoljan što je luksemburško predsjedništvo EU-a zatražilo podnošenje ovog razmatračkog mišljenja, kojim se **koncept financijskog ekosustava** namjerava proučiti iz perspektive socijalnih poduzeća, nastojeći utvrditi glavna svojstva i uvjete potrebne za potpunu izgradnju učinkovitog i odgovarajućeg europskog okvira za financiranje i ulaganje u socijalnu ekonomiju.

2.3. EGSO također ima u vidu da je luksemburško predsjedništvo **ograničeni pristup financiranju** (posebice pristup prilagođenom financiranju) istaknulo kao **prepreku** rastu i razvoju socijalne ekonomije, u skladu s ranijim mišljenjima EGSO-a ⁽³⁾ i stajalištima Europske komisije ⁽⁴⁾, Inicijative za socijalno poduzetništvo i OECD-a ⁽⁵⁾.

2.4. U Europi se, uslijed krize, formira novi **socijalni pejzaž** i naše se društvo suočava s novim i kompleksnim izazovima. Postoji hitna potreba za socijalnim inovacijama uz pomoć mobiliziranja svih sektora društva. Socijalna ekonomija vitalan je sektor koji zapošljava preko 14 milijuna ljudi ⁽⁶⁾ i igra ključnu ulogu u rješavanju problema poput stvaranja novih radnih mjesta, socijalne uključenosti ⁽⁷⁾ i osiguravanja pametnog, održivog i uključivog rasta. Međutim, taj je sektor u mnogim državama članicama još uvijek nedovoljno razvijen. Kako bi se oslobodio sav njegov potencijal, potrebno je razviti poticajni ekosustav u kojem bi pristup prilagođenom financiranju zauzimao središnje mjesto.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.

⁽³⁾ SL C 24, 28.1.2012., str. 1., SL C 229, 31.7.2012., str. 44., SL C 229, 31.7.2012., str. 55., SL C 458, 19.12.2014., str. 14.

⁽⁴⁾ COM(2011) 682 završna verzija.

⁽⁵⁾ <http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/product/8409011e.pdf>.

⁽⁶⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7523>

⁽⁷⁾ http://www.oecd.org/cfe/leed/130228_Job%20Creation%20through%20the%20Social%20Economy%20and%20SocialEntrepreneurship_RC_FINALBIS.pdf

2.5. Imajući u vidu neprekidno **zalaganje EGSO-a za provedbu programa socijalne ekonomije**, u ovom mišljenju nastojalo se iznijeti specifično gledište svojstveno poduzećima socijalne ekonomije, koja ostvarene prihode po definiciji koriste za realizaciju primarnih socijalnih ciljeva.

2.6. Da bi ovo mišljenje smjestio u kontekst, EGSO stoga ponovo navodi **definiciju iz Rimske strategije** ⁽⁸⁾, prema kojoj je socijalna ekonomija sastavljena od mnoštva organizacijskih oblika, oblikovanih u različitim nacionalnim i socijalnim kontekstima, koje dijele zajedničke vrijednosti, svojstva i ciljeve. Poduzeća socijalne ekonomije uključuju brojne organizacije koje ljudima daju prvenstvo nad kapitalom i obuhvaćaju organizacijske oblike kao što su zadruge, uzajamna društva, zaklade i udruge, kao i novije oblike socijalnih poduzeća. Bitno je naglasiti da su poduzeća socijalne ekonomije u vlasništvu ljudi i/ili da su stvorena od strane ljudi, a ne financijskog sustava.

2.7. Također treba napomenuti da se ovo mišljenje, premda se bavi povezanim temama, ne bavi pojedinostima „**investicija s društvenim učinkom**” niti uredbom o **EuSEF-u**, koji su obrađeni u ranijim mišljenjima EGSO-a ⁽⁹⁾.

3. Pristup financiranju – izazov za socijalnu ekonomiju

3.1. Kao što je već istaknuo OECD ⁽¹⁰⁾, **postojeći financijski okvir ne odgovara** stvarnim uvjetima poslovanja poduzeća socijalne ekonomije i njihovim potrebama. Stoga financijske, pravne i političke okvire treba prilagoditi pojedinim kulturama te osmisliti odgovarajuće instrumente. Kako bi socijalno financiranje postalo održivo, nužno je usvojiti integrirani pristup, različit od tradicionalnog financiranja.

3.2. Jedan od ključnih problema jest to što su **poslovni modeli poduzeća socijalne ekonomije** nedovoljno poznati i shvaćeni. Poduzećima socijalne ekonomije teže je ostvariti pristup uobičajenim instrumentima i financijskim sredstvima koja stoje na raspolaganju MSP-ovima upravo zato što posebnosti takvih modela (npr. ograničena ili nepostojeća podjela dobiti, fokusiranje na korisnike ili potrebe, zajedničko donošenje odluka, demokratsko upravljanje ili dijeljeno vlasništvo) nisu u potpunosti prepoznate.

3.3. Puno više nego ostali poslovni modeli, poduzeća socijalne ekonomije suočena su s problemom neprilagođenosti **logike financijskog tržišta** njihovom razvoju. Financijska tržišta ne prepoznaju i ne nagrađuju dodanu društvenu vrijednost poduzeća socijalne ekonomije, kao ni njihove opće ciljeve. Poduzeća socijalne ekonomije uglavnom dobivaju naknadu samo za konkretne usluge koje pružaju, ali ne i za društvenu vrijednost koju stvaraju. Za poduzeća socijalne ekonomije povrat ulaganja prvenstveno podrazumijeva društveni učinak i ograničeni povrat financijskih sredstava. Činjenica da u takvim poduzećima društvena misija po važnosti nadilazi maksimizaciju profita može stvoriti krivu predodžbu da su ona obilježena većim stupnjem rizika ili da su manje pouzdana od ostalih poduzeća. Međutim, podaci, činjenice i istraživanja pokazuju upravo suprotno ⁽¹¹⁾. Ulaganje u poduzeća socijalne ekonomije zapravo ne predstavlja trošak već ulaganje u budućnost koje povećava stopu zapošljavanja te jača konkurentnost i opći dugoročni gospodarski doprinos država članica.

3.4. U nekoliko se navrata instrumente društvenog ulaganja pokušalo promovirati primjenom strukture tradicionalnih financijskih instrumenata. Međutim, budući da logiku privatnog kapitala obično karakteriziraju svojstva poput kratkoročnih izlaznih strategija, vlasničkih potraživanja i načela visokog povrata ulaganja, ovakvi **instrumenti nisu primjereni za poduzeća socijalne ekonomije** budući da su često u izravnom sukobu s njihovim poslovnim modelima i aktivnostima.

⁽⁸⁾ http://socialeconomyrome.it/files/Rome%20strategy_EN.pdf

⁽⁹⁾ SL C 458, 19.12.2014., str. 14.

⁽¹⁰⁾ Vidjeti fusnotu 5.

⁽¹¹⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_emp/—emp_ent/documents/publication/wcms_108416.pdf

3.5. Problemi poput poteškoća s dezinvestiranjem (kad se radi s ljudima kojima je potrebna pomoć) i nikakve ili ograničene mogućnosti ulaska na druga tržišta stvaraju dodatne komplikacije za vodeće ulagače. Premda ovakvi instrumenti financiranja mogu uspješno funkcionirati u slučaju pojedinih poduzeća (obično onih usmjerenih na maksimiziranje profita, ali s istaknutom socijalnom misijom), poduzeća socijalne ekonomije ipak zahtijevaju **posebno prilagođene financijske instrumente**.

4. Poticajan i održiv financijski ekosustav

4.1. U ovom se mišljenju neće iznositi sveobuhvatan pregled svih dostupnih financijskih instrumenata, već će se analizirati potrebna svojstva i preduvjeti za poboljšanje pristupa financiranju za poduzeća socijalne ekonomije. Stvarni potencijal poduzeća socijalne ekonomije može se ostvariti jedino ako je njihov pristup financiranju sastavni dio **prilagođenog i u potpunosti integriranog ekosustava** koji obuhvaća pravni okvir, razvoj poslovanja i razne oblike potpore te odražava kako **financijsku** tako i **nefinancijsku prirodu socijalnih ulaganja**.

4.2. Treba prihvatiti činjenicu da je unapređenje financiranja poduzeća socijalne ekonomije od presudne važnosti za razvoj i održivost, ali je istodobno bitno razlikovati financiranje struktura poduzeća socijalne ekonomije i financiranje njihovih aktivnosti. Važno je financirati oba ova aspekta, no pristupi i instrumenti financiranja mogu se razlikovati. Također je jasno da razvijanje socijalnog financiranja prilagođenog poduzećima socijalne ekonomije mora biti provedeno u sklopu šireg konteksta promicanja socijalnih inicijativa i mjera te da ono ne smije biti shvaćeno kao samo sebi svrha, već kao sredstvo uz pomoć kojeg će sektor socijalnog poduzetništva ostvariti svoj puni potencijal.

4.3. Nužno je uvidjeti da poduzeća socijalne ekonomije obično imaju **mješovite izvore prihoda**⁽¹²⁾ u kojima se prodaja proizvoda i usluga često kombinira s javnim financiranjem. Poduzeća socijalne ekonomije često se oslanjaju na mješovite izvore financiranja koji se protežu od sredstava za konkretne projekte ili programe temeljene na ciljevima politika, do ugovora o javnoj nabavi ili prikupljanja sredstava za širenje poslovanja ili nova ulaganja.

4.4. U pojedinim državama članicama, poduzeća socijalne ekonomije oslanjaju se na **kontinuirano javno financiranje**, pritom blisko surađujući s državnim institucijama na ostvarivanju zajedničkih političkih ili općih ciljeva. Nadalje, javno financiranje posebno je bitno u procesu inovacija (obično vezanom uz preventivni rad) te ranim fazama razvoja poduzeća socijalne ekonomije. EGSO stoga naglašava da ovaj oblik javne suradnje i financijske podrške ne smije biti ugrožen prilikom razmatranja vanjskih izvora financiranja te da je on izrazito bitan u poticanju uspostave i izgradnje sektora socijalne ekonomije u pojedinim državama članicama.

4.5. Korištenje različitih izvora financiranja

4.5.1. **Javno financiranje** i dalje je glavni izvor financiranja za mnoga poduzeća socijalne ekonomije u mnogim državama članicama. Veza između društvene misije poduzeća socijalne ekonomije i ciljeva javnih politika temelji se na sustavu zajedničkih ciljeva i međusobnog povjerenja te predstavlja središnji element svih programa javnog financiranja. U tom kontekstu, EGSO želi naglasiti povezanost s Paketom socijalnih ulaganja Europske komisije⁽¹³⁾, čiji je cilj promicanje inovacija u području socijalne politike uz istaknutu ulogu poduzeća socijalne ekonomije, te izraziti svoju podršku nastavku tog paketa. U mnogim zemljama članicama ugovori o javnoj nabavi primarni su izvor prihoda za poduzeća socijalne ekonomije. Pružanje usluga od općeg interesa obično je glavna aktivnost koju poduzeća socijalne ekonomije provode u svrhu realizacije svojih društvenih ciljeva. Takvi prihodi značajno doprinose financijskoj održivosti. U slučaju ugovora o javnoj nabavi, jedan od kriterija mora biti poštovanje društvenih normi i, posebice, primjena kolektivnih sporazuma.

⁽¹²⁾ EC Mapping study: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hr&catId=89&newsId=2149>,
Političko izvješće OECD-a: http://www.oecd.org/cfe/leed/Social%20entrepreneurship%20policy%20brief%20EN_FINAL.pdf.

⁽¹³⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1044&langId=hr>

4.5.2. Instrumenti **privatnog financiranja** variraju od tradicionalnih, poput komercijalnih banaka, tzv. „poslovnih anđela” i poduzetničkog kapitala, do donacija, tzv. „poduzetničke filantropije” i ulaganja s društvenim učinkom. Premda neki od spomenutih instrumenata financiranja mogu odgovarati potrebama poduzeća socijalne ekonomije, socijalno financiranje koje nude specijalizirani ponuđači socijalnih financijskih sredstava predstavlja bolji izbor.

4.5.3. Pažnju bi trebalo posvetiti **interesu pojedinaca** za ulaganje u inicijative vezane uz poduzeća socijalne ekonomije, posebno na razini zajednice. Platforme za skupno financiranje, donacije i filantropija ključan su izvor financijskih sredstava za poduzeća socijalne ekonomije.

4.5.4. **Sektor socijalne ekonomije** sam stvara financijska sredstva zadržavanjem dobiti, čemu obično doprinose razni sustavi poreznih olakšica. Glavni instrument financiranja vlastitog rasta koji koriste zadruge jest mogućnost akumuliranja zarade koja se ne dijeli među članovima (nedjeljive rezerve). Postoji još jedan instrument – društveno pozajmljivanje (eng. *social lending*), tj. mogućnost da članovi sudjeluju u financiranju zadruge kroz dobrovoljne zajmove, što je u određenim državama članicama regulirano posebnim propisima ⁽¹⁴⁾.

4.5.5. **Specijalizirane financijske institucije, socijalne, etične i zadružne banke**, kao i socijalna poduzetnička filantropija, predstavljaju instrumente financiranja posebno osmišljene za poduzeća socijalne ekonomije. Primjerice, u Italiji je osnovan Fond za razvoj zadruga ⁽¹⁵⁾ s konkretnim ciljem njihovog promicanja i razvijanja. Ti su fondovi formirani iz sredstava dobivenih plaćanjem pristojbe od 3 % godišnje dobiti zadruge prije obračuna poreza. Razvojni fond CoopEst i Financijski konzorcij CGM slični su primjeri u kojima su interni financijski sustavi dostupni samo članovima kojima omogućuju pristup kreditima za premošćivanje i olakšavaju pristup običnom bankarskom sustavu korištenjem ugovorne sposobnosti grupe.

4.5.6. Pri izgradnji tržišta ili platformi treba u obzir uzeti te **instrumente** te ocijeniti poticaje za privlačenje kapitala. Dok dodjela javnog kapitala može biti motivirana konkretnim politikama, privatni se kapital može privući kroz porezne poticaje, dijeljeni rizik te suradnju sa sektorom socijalne ekonomije. Neovisno o tome, bilo kakve poticajne mjere namijenjene ponuđačima privatnog kapitala moraju biti u razmjeru s očekivanim financijskim i socijalnim povratom ulaganja, kao i uporabom ostvarenog profita. Time bi se trebalo osigurati da javni i opći interes te učinkovita potrošnja sredstava (ako se radi o javnim sredstvima) budu u središtu inicijative.

4.6. *Glavna načela za osmišljavanje pogodnog financijskog ekosustava*

4.6.1. Uspostava financijskog ekosustava pogodnog za poslovanje poduzeća socijalne ekonomije temelji se na **višedioničkom pristupu** koji ujedinjuje resurse i instrumente. Taj oblik višedioničkog sustava, odnosno socijalni i solidarni sustav financiranja, povezuje novčana i novčana sredstva. On se temelji na povjerenju i financijskoj podršci nekoliko sudionika (poduzeća socijalne ekonomije, štediša, javnih izvora, mirovinskih fondova, financijskih institucija itd.) koji na temelju zajedničkih ciljeva i pravila grade određene odnose (financijsko posredovanje, socijalizacija i pružanje podrške). Ovakav pristup pokazao se uspješnim u, primjerice, Quebecu te bi se on svakako morao dodatno razmotriti u europskom kontekstu ⁽¹⁶⁾.

4.6.2. Ključno je da financijska potpora bude osmišljena kroz **pristup temeljen na životnom ciklusu**. Bespovratna sredstva ili financiranje pilot-projekata obično rezultiraju neuspjehom u drugoj razvojnoj fazi zbog nedostatka primjerenih instrumenata kojima bi se poduzetima socijalne ekonomije omogućio rast i održivost. Posebni instrumenti i poticajne politike moraju biti osmišljeni za svaku fazu razvoja te prilagođeni specifičnim potrebama svake pojedine faze: predpočetnu, početnu/pilot-fazu te fazu konsolidacije i rasta.

⁽¹⁴⁾ Za primjere vidjeti talijanski zakon 127/71.

⁽¹⁵⁾ Talijanski zakon 59/92.

⁽¹⁶⁾ http://www.reliess.org/centredoc/upload/FinanceQc_va.pdf

4.6.3. Tradicionalni rizični kapital temelji se na brzom povratu ulaganja koji je obično vezan uz utjecaj ostvaren kroz udio u vlasništvu. Ovakvo nešto posebno je teško primijeniti u sklopu socijalne ekonomije te je u sukobu s uobičajenim poslovnim modelima i aktivnostima poduzeća socijalne ekonomije. Upravo je zato potrebno osigurati **jamstvene sheme i mehanizme zajedničkog ulaganja** kako bi se odgovornost i rizik podijelili među sudionicima. Pri razvoju programa za ublažavanje početnih rizika financiranja trebalo bi proučiti mogućnost nadogradnje dobrih praksi postojećih jamstvenih programa (koji se obično financiraju javnim sredstvima).

4.6.4. Pružatelji usluga financiranja socijalne ekonomije najčešće su idealni za pružanje kako financijske tako i nefinancijske podrške, poput programa poticanja spremnosti na ulaganja te **općenitog vodstva i podrške u razvoju poslovanja**. Ovakav oblik podrške ključan je za umanjivanje rizika od neuspjeha. Pritom treba razmotriti opće „financijsko mentorstvo” i „financijsko obrazovanje”.

4.6.5. Ključno je da u središtu socijalnog financiranja bude **mjerjenje društvenog učinka** ⁽¹⁷⁾ kako bi se, uz financijske rezultate, mogao procijeniti i društveni učinak. Jedino će se tako moći u potpunosti registrirati društvena vrijednost koju svojim aktivnostima stvaraju poduzeća socijalne ekonomije te cjelokupni opseg povrata ulaganja kako s društvenog, tako i s financijskog aspekta.

4.7. Ekosustav temeljen na miješanom kapitalu

4.7.1. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti **hibridnim oblicima financiranja**, koji se smatraju pogodnijima za poduzeća socijalne ekonomije budući da objedinjuju elemente za vrednovanje učinka na opće dobro s financijskim poticajima. Hibridni kapital ujedinjuje komponentu bespovratnih sredstava (javna bespovratna sredstva, filantropski fondovi i donacije) s vlasničkim instrumentima i instrumentima podjele duga/rizika. Financijski instrumenti hibridnog kapitala uključuju nadoknativa bespovratna sredstva, oprostive zajmove, bespovratna sredstva koja se konvertiraju u vlasnički udio te ugovore o dijeljenju prihoda. Hibridni kapital obično podrazumijeva blisku povezanost javnog i privatnog kapitala te zajednički politički cilj, a ujedno i međuovisnost koja uravnotežuje interese različitih dionika.

4.7.2. Drugo financijsko rješenje primjereno poduzećima socijalne ekonomije su **oblici dugoročnog kapitala**. U Francuskoj i u kanadskoj pokrajini Quebec ⁽¹⁸⁾, na primjer, socijalni/solidarni jamstveni i investicijski fondovi objedinjuju kapital iz različitih izvora i različite dionike, od pojedinaca do javnih i mirovinskih fondova koji osiguravaju dužničke i vlasničke instrumente zasnovane na načelu nižih prihoda (od uobičajenog poduzetničkog kapitala) kroz dulje razdoblje (sedam ili više godina). Posljednje je posebno važno budući da se djelovanje poduzeća socijalne ekonomije često temelji na kontinuitetu poslovanja.

5. Preporuke o politikama

5.1. Imajući u vidu razlike unutar Europske unije te širok raspon potreba u sektoru socijalne ekonomije, dolje navedene preporuke grupirane su prema odgovornosti kreatora politika na različitim razinama odlučivanja.

5.2. Europske institucije

5.2.1. Institucije EU-a trebale bi poticati, motivirati, osnaživati i mobilizirati sve dionike u financijskim ekosustavu poduzeća socijalne ekonomije. Nadalje, one moraju nastaviti pokazivati svoju predanost razvoju socijalne ekonomije u Europi tako što će obnovom programa Inicijative za socijalno poduzetništvo osigurati **poticajan politički okvir za opći razvoj socijalne ekonomije**.

5.2.2. Europska komisija trebala bi preko posrednika usmjeriti financijska sredstva u poduzeća socijalne ekonomije kako bi se potaknulo njihovo osnivanje te eksperimentiranje i **inovacije s novim instrumentima**, osiguravajući pritom da **financijska regulacija omogućava**, a ne otežava takve procese.

⁽¹⁷⁾ SL C 170, 5.6.2014., str. 18.

⁽¹⁸⁾ <http://capfinance.ca>

5.2.3. Europska komisija također bi trebala razmotriti isprobavanje jednostavnijeg regulatornog sustava kako bi potakla dolazak kapitala u sektor socijalne ekonomije.

5.2.4. Europska komisija trebala bi razmotriti načine na koje **skupno financiranje i instrumenti ekonomije dijeljenja** mogu podržati poduzeća socijalne ekonomije. Trebala bi razmisliti i o organiziranju „sajma” na kojem bi se predstavile inicijative vezane uz skupno financiranje i druge inicijative participativne prirode namijenjene poduzećima socijalne ekonomije. Primjeri takvog pristupa koji već postoje na razinama država članica mogli bi biti integrirani u platformu za socijalne inovacije, kao i programe u sklopu Obzora 2020.

5.2.5. Europska komisija trebala bi poticati istraživanje o **odanoj društvenoj vrijednosti ulaganja u poduzeća socijalne ekonomije**. Trebalo bi istražiti kako se stvaraju i registriraju društvena i ekonomska vrijednost, kao i učinkovitost različitih financijskih instrumenata.

5.2.6. EGSO pozdravlja činjenicu da je socijalna ekonomija navedena kao **investicijski prioritet u sadašnjem Planu ulaganja za Europu** te poziva Europsku komisiju da tu odredbu u potpunosti iskoristi. Trebalo bi posebice razmotriti ulaganja koja zahtijevaju puno kapitala poput zdravstvene i socijalne skrbi. Također je važno da se kod svih ulaganja prilikom rangiranja i selekcije uključi i kriterij općeg interesa kako bi se bolje registrirala dodana društvena vrijednost ulaganja.

5.2.7. Unija tržišta kapitala naglašava pojavu ulaganja vezanih uz okoliš, društvo i korporacijsko upravljanje te činjenicu da javne i privatne financije mogu zajedničkim snagama raditi na poboljšavanju ponude financijskih sredstava za takva ulaganja. Važno je da Europska komisija u regulatornim aktivnostima osigura **vezu između promicanja razvoja poduzeća socijalne ekonomije i prijedloga Unije tržišta kapitala**.

5.2.8. Europski fondovi igraju posebnu ulogu u poticanju poduzeća socijalne ekonomije. **Europski strukturni i investicijski fondovi (ESIF)** mogli bi se upotrijebiti za poticanje država članica na donošenje mjera jer bi osigurali jamstva ili učinak financijske poluge i time potaknuli uspostavu fondova socijalne skrbi širom Europe. Europska komisija trebala bi koristiti sredstva **Fonda za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) i Programa za konkurentnost poduzeća te malih i srednjih poduzeća (COSME)** za jačanje investicijskih kapaciteta financijskih posrednika i spremnosti poduzeća socijalne ekonomije na ulaganja. Također, Europska komisija trebala bi osigurati uravnoteženo sudjelovanje u programu Obzor 2020. te poduzećima socijalne ekonomije omogućiti uključivanje u projekte. Komisija bi trebala pažljivo **nadzirati i izvještavati** o tome kako poduzeća socijalne ekonomije iskorištavaju takve fondove kako iz tehničkog, tako i iz političkog kuta.

5.2.9. Europska komisija i Europska investicijska banka/Europski investicijski fond trebali bi se pobrinuti da financijski mehanizmi na razini EU-a, uključujući i financijski akcijski plan za srednja i mala poduzeća, budu dostupni poduzećima socijalne ekonomije dosljednim **uvrštavanjem poduzeća socijalne ekonomije u politike i financijske instrumente za srednja i mala poduzeća te pojednostavljivanjem procedura**. Ovdje je ključno izričito spomenuti izraz „poduzeće socijalne ekonomije” kako bi se osigurali vidljivost i sudjelovanje širokog raspona poduzeća.

5.2.10. Europska komisija trebala bi utvrditi mogu li (i kako) **ulaganja s društvenim učinkom** biti komponenta financijskog ekosustava za poduzeća socijalne ekonomije te pod kojim uvjetima. U tome će od interesa biti iskustva i izazovi s kojima je bio suočen poticajni mehanizam za socijalne investicije Europskog investicijskog fonda⁽¹⁹⁾, kao i nedavno pokrenuta jamstvena shema Europske komisije. Nadalje, nedavni izvještaji OECD-a⁽²⁰⁾ i EMES-a⁽²¹⁾ pružaju bitne informacije o tome doprinose li uistinu obveznice s društvenim učinkom i politike na kojima se one temelje razvoju poduzeća socijalne ekonomije.

⁽¹⁹⁾ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1084&langId=hr>

⁽²⁰⁾ <http://www.oecd.org/cfe/leed/SIBsExpertSeminar-SummaryReport-FINAL.pdf>

⁽²¹⁾ http://5emesconf.exordo.com/files/papers/101/final_draft/Godina-Maier-Barbetta_-_Paradoxes_and_Potentials_of_Social_Impact_Bonds_-_16_06_2015.pdf

5.2.11. Financijski propisi paketa „Basel III” prijetnja su financijskom ekosustavu socijalne ekonomije. Propisi moraju čuvati raznolikost financijskog sustava, a ne isključivo primjenjivati arbitrarna pravila. Bitan problem koji treba riješiti tiče se načina na koji se tretiraju zajmovi poduzećima socijalne ekonomije u sklopu sadašnjih bonitetnih pravila (Basel III, CRD IV/CRR). U sklopu bilance stanja trenutno nisu predviđene olakšice za posuđivanje poduzećima socijalne ekonomije niti se potiče posuđivanje tom sektoru, unatoč tome što se dotični sektor ne smatra rizičnim. Nasuprot tome, prema **faktoru ravnoteže** za srednja i mala poduzeća iz Uredbe o kapitalnim zahtjevima, Europska unija odobrava kapitalnu olakšicu bankama koje izdaju zajmove malim i srednjim poduzećima te kućanstvima. EU u jednakoj mjeri mora prepoznati poduzeća socijalne ekonomije uvrštavanjem **poticajnog faktora za poduzeća socijalne ekonomije**, npr. izmjenom članka 501.1 Uredbe o kapitalnim zahtjevima. Bankovno pozajmljivanje poduzećima socijalne ekonomije imalo bi znatnu korist od takvog poteza, dok u isto vrijeme ne bi došlo ni do kakvog udara na javne financije.

5.2.12. Budući da do financijskih inovacija u sektoru socijalne ekonomije uglavnom dolazi na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, Europska komisija idealna je razina za prikupljanje i razmjenjivanje inovativnih rješenja i instrumenata koji također mogu služiti kao pokriće za donošenje određenih politika. Bilo bi izrazito korisno kada bi se na razini cijelog EU-a mogle provesti **sintheza i praćenje** razmijene novih financijskih inicijativa i instrumenata na razini država članica.

5.2.13. Financijsku potporu na razini EU-a treba potkrijepiti mjerama Europske komisije, koja bi vladama i ključnim dionicima osigurala **vodstvo, obuku i izgradnju kapaciteta**. EGSO stoga predlaže sastavljanje priručnika sa smjernicama za izgradnju financijskog ekosustava te osmišljavanje i provedbu financijskih instrumenata za socijalnu ekonomiju. Nadalje, preporučuje se razmjena dobrih praksi u pružanju općih smjernica na razini država članica, npr. programa spremnosti za ulaganje te njihovo korištenje za daljnji razvoj.

5.2.14. EGSO pozdravlja namjeru Europske komisije da uspostavi **radnu skupinu za socijalno financiranje** u suradnji sa Stručnom skupinom Europske komisije za socijalno poduzetništvo (GECES). Takva radna skupina djelovala bi kao izvor resursa za razvoj politika i nadzirala situaciju i djelatnosti u pojedinim državama članicama.

5.2.15. Trebalo bi razmotriti i **međusobno stručno ocjenjivanje** financiranja aktivnosti i struktura poduzeća socijalne ekonomije, kako bi se potaknula razmjena najboljih instrumenata i praksi među državama članicama.

5.2.16. Europska komisija trebala bi proučiti koristi i izazove s kojima se susreću države članice koje osiguravaju **porezne poticaje**. To je od važnosti i za poduzeća socijalne ekonomije općenito, ali i kao poticaj za privlačenje kapitala privatnih štediša i ponuđača socijalnog financiranja. Ovaj bi aspekt trebalo razmotriti zbog toga što su, kad je riječ o pristupu izvorima financiranja (privatnih ili javnih), poduzeća socijalne ekonomije u nepovoljnijem položaju od drugih vrsta poduzeća.

5.3 Države članice, lokalne i regionalne vlasti

5.3.1. Nacionalne, regionalne i lokalne vlasti u državama članicama igraju ključnu ulogu u osiguravanju poticajnih politika i podrške razvoju i rastu socijalne ekonomije. Samo mali broj država članica ima uspostavljen odgovarajući sustav potpore te ih stoga treba potaknuti da **razviju i provedu nacionalne sustave poticaja za socijalnu ekonomiju, u skladu s Inicijativom za socijalno poduzetništvo**. Poseban naglasak trebalo bi staviti na pristup prilagođenoj financijskoj podršci kako na nacionalnoj, tako i na lokalnoj i regionalnoj razini. Ovakve bi inicijative mogle biti prezentirane u sklopu Stručne skupine Europske komisije za socijalno poduzetništvo.

5.3.2. Države članice morale bi nastupiti kao **suinvestitori** i podržati osnivanje etičkih fondova, fondova za socijalne inovacije te fondova socijalnog poduzetničkog kapitala. Ključno je osmisliti javne sustave jamstva ili, donošenjem određenih mjera, potaknuti ulazak kapitala iz mirovinskih fondova, kreditnih unija itd.

5.3.3. Države članice trebale bi ocijeniti mogućnost korištenja **državnih jamstvenih fondova** kao izvora financiranja kako bi se socijalnoj ekonomiji omogućio pristup tradicionalnom financiranju.

5.3.4. One mogu razmotriti mogućnost **kapitalizacije fondova za socijalna ulaganja** i povrata poreza na dohodak (pojedinaca i poduzeća) te drugih poreznih poticaja za štedišu i investitore kako bi se povećao interes za ulaganje u poduzeća socijalne ekonomije. Međutim, razlog za takve porezne poticaje treba tražiti u društvenoj vrijednosti koju stvaraju poduzeća socijalne ekonomije.

5.3.5. EGSO poziva države članice da razviju prikladne propise na području socijalne ekonomije povezane s **mikrofinanciranjem**, kao što je već istaknula Europska komisija ⁽²²⁾.

5.3.6. Financijski posrednici igraju ključnu ulogu u razvoju socijalne ekonomije. Države članice trebale bi poticati pojavu **posrednika** za socijalno financiranje, bilo da se radi o zadružnim bankama, etičnim bankama ili komercijalnim bankama s posebnim podružnicama koje se bave socijalnom ekonomijom, koji osiguravaju sredstva i instrumente za socijalno financiranje stvaranjem poticajnog regulatornog okruženja.

5.3.7. **Lokalne i regionalne vlasti** imaju ključnu ulogu u osiguravanju lokalne infrastrukture i provedbi inicijativa. Nadalje, trebalo bi ih potaknuti da preuzmu inicijativu oko višedioničke suradnje kako bi podržale lokalni i regionalni razvoj. U tom pogledu Europski fond za regionalni razvoj (ESIF) pruža veliku podršku.

5.4. **Ostali dionici**

5.4.1. **Poduzeća socijalne ekonomije moraju sama preuzeti inicijativu** u razvijanju instrumenata poput kapitalizacije vlastitim kapitalom, skupnog financiranja i sudjelovanja u partnerstvima za socijalno financiranje, prikupljajući pritom vlastite resurse i uspostavljajući partnerstva.

5.4.2. Također je važno da poduzeća socijalne ekonomije razmotre snažniju **suradnju s vanjskim partnerima**, npr. privatnim komercijalnim bankama i raznim posrednicima. To možda nije primjereno u svim situacijama, ali bi moglo biti korisno u određenim fazama razvoja. Neophodno je, pod pravim uvjetima, u financijskoj zajednici proširiti znanje o poduzećima socijalne ekonomije i stvoriti interes za njih.

Bruxelles, 16. rujna 2015.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Henri MALOSSE

⁽²²⁾ COM(2007) 708 završna verzija.